

Tiedettä kulttuuri-instituuteissa

Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituuttien verkosto käsittää 17 itsenäistä, yksityisten säätiöiden tukemaa instituuttia, jotka toimivat läheisessä yhteistyössä keskenään (ks. www.institute.fi). Aikaisemmin on esitelty Suomen neljä tiedeinstituuttia (*Tieteessä tapahtuu* 7/2010). Tässä esitellään kolme kulttuuri-instituuttia, joissa tutkimuksella ja tieteellä on suuri osuus. Ne sijaitsevat Pariisissa, Berliinissä ja Madridissa.

Institut finlandais suomalaisen tieteen ja tutkimuksen airueena Ranskassa

■ Jenni Helenius

Suomen Ranskan-instituutti on jo kahden vuosikymmenen ajan täyttänyt tehtävänsä siltena Suomen ja Ranskan kulttuurielämän välillä, edesauttaen alan suomalais-ranskalaisia kohtauksia ja tuoden suomalaista kulttuuria suuren yleisön tietoisuuteen Ranskassa. Vaikka toiminnan painopiste onkin eri taiteenaloissa, kulttuuri nähdään instituutissa laajana käsitteenä, joka kattaa taiteen ohella myös tieteen.

Instituutin alkutaipaleella 1990-luvun alussa sen aktiviteetit keskittyivät vahvasti akateemiseen konferenssi- ja seminaaritoimintaan, jonka päämääränä oli esitellä Suomen kulttuurista ja historiallista taustaa ranskalaisyleisölle. Tieteellisillä jatkokoulutustilaisuuksilla oli varsin huomattava osa instituutin toiminnassa. Alkuvuosina Lyonin perustettiin myös instituuttiin kytketty tutkimuskeskus Rooman ja Ateenan instituuttien kaltaisen tieteellisen tutkimustoiminnan harjoittamista varten. Sen käyttö jäi kuitenkin vähäiseksi ja myöhemmin keskus lakkautettiin.

1990-luvun jälkipuoliskolla, instituutin toisen johtajan Kimmo Pasasen kaudesta lähtien, instituutin toiminnan fokus siirtyi yhä enemmän eri taiteenalojen esittelyyn näyttely- ja tapahtumatoiminnan kautta. Nykyään Institut finlandais onkin moniulotteisen ohjelmatoimintansa puolesta yksi Pariisin dynaamisimmista ulkomaalaisista kulttuurikeskuksista.

Suomalaisen tutkimuksen laaja kirjo esillä instituutissa

Taideohjelmiston ohella myös suomalaisen tieteen saavutuksilla ja akateemisella toiminnalla on keskeinen sijansa instituutin työssä. Varsinaisten tiedeinstituuttien tutkimus- ja opetustoiminnasta poiketen Pariisin kulttuuri-instituutin tieteellinen ohjelmisto kuitenkin painottuu nykyään eri sektorien asiantuntijaseminaareihin ja tutkijatapaamisiin. Tilaisuudet ovat yleisölle avoimia ja ne järjestetään useimmiten yhteistyössä sekä suomalaisten että ranskalaisien akateemisten ja muiden asiantuntijatahojen kanssa. Ohjelmatoiminnan punaisena lankana toimii vuosittain vaihtuva yleisteema, ja tieteellinen ohjelmisto tukee ja täydentää teeman mukaista tapahtuma- ja näyttelytoimintaa. Vuoden 2010 teema tarkasteli ympäristöasioita, joiden puitteissa mietittiin mm. globaaleja ravitsemuskysymyksiä ruoan ja ravinnontuotannon puhtaudesta ja riittävydestä niiden ympäristövaikutuksiin.

Ajankohtainen tutkimus pääsee toki esiin myös yleisteeman ulkopuolelta: syksyllä 2010 instituutin ensimmäinen johtaja, emeritusprofessori Tarmo Kunnas avasi ranskalaisyleisölle tutkimustaan fasismin houkutteuksesta eurooppalaisen älymystön keskuudessa. Instituutissa keskusteltiin myös eksistentiaalisesta semioti-

kasta. Eero Tarastin vuotta aiemmin Ranskassa julkaistun teoksen *Fondements de la sémiotique existentielle* innoittama kansainvälinen paneelikeskustelu organisoitiin yhteisvoimin Pariisin Panthéon-Sorbonne-yliopiston kanssa.

Yhteistyössä on voimaa

Suomen kulttuuri-instituutin synnyn taustalla on kulttuurialan yhteisöjen ohella myös suomalaisen yliopistomaailman tuki. Tiivis kumppanuus jatkuu edelleen ja takaa instituutin pysyvän mukana tieteen, kuten myös kulttuurin, uusimpien tuulien tuiverruksessa. Riikka Rossin tohtorinväitös Helsingin yliopistossa vuonna 2007 ranskalaisen 1800-luvun naturalismin vaikutuksesta suomalaiseen kirjallisuuteen sai pian jatkoa instituutissa järjestetyn kollokvion muodossa. Se saattoi Rossin johdolla yhteen alan tutkijoita sekä Suomesta että Ranskasta.

Paikallisella kentällä instituutin pitkäaikaisiin yhteistyökumppaneihin kuuluvat etenkin Sorbonne Nouvelle (Université Paris III) ja Institut National des Langues et Civilisations Orientales (INALCO) -yliopistojen suomalais-ugrialaisten kielten laitokset sekä Association pour le développement des études finno-ougriennes (ADEFO). INALCON ja Sorbonne Nouvelleen panos suomalais-ugrialaisten kielialueitten kulttuurista ja lingvistikistä taustaa käsittelevissä seminaareissa on usein olennaisen tärkeä. Vuoden 2011 kulttuurienvälisiä kohtauksia tutkiskelemaan ohjelmistoon sisältyy mm. näiden opinahjojen kanssa järjestettävä suomalais-ugrialaista kirjallisuutta käsittelevä kollokvio. Sen puitteissa tarkastellaan eritoten kyseisten maiden kirjallisessa tuotannossa ilmeneviä

mielikuvia toiseudesta, kuten myös toinen toisistaan. Akateemisen maailman keskeisiin yhteistyökumppaneihin on lukeutunut vuodesta 2009 lähtien myös Collège International de la Philosophie, jonka kanssa instituutilla on yhtä lailla järjesteillä kaksi kollokviota vuoden 2011 aikana.

Instituutin tieteellisen ja akateemisen toiminnan saralla juuri yhteistyö paikallisten tutkimuslaitosten kanssa on ensisijaisen tärkeää – sekä suomalaisen tutkimuksen esillepääsyn perspektiivistä että akateemisen maailman dialogin ja ajatustenvaihdon edistämiseksi maiden välillä. Tulevaisuudennäkymät uusien yhteistyösiteiden solmimiselle tieteen ja tutkimuksen alueella ovat erittäin lupaavat: Ranskan ja Suomen suhteet ovat jo läheiset, ennen kaikkea bio- ja nanoteknologian aloilla, kuten myös kestävä kehityksen tutkimuksessa sekä metsä- ja energiasektoreilla. Tiedeasioissa Ranska on Suomen viidenneksi tärkein yhteistyökumppani, ja Ranskan näkökulmasta Suomen kiinnostavuus piilee paljolti juuri tutkimuksessa ja tieteessä; mainittujen alojen kumppanuuden edistäminen onkin Ranskan Suomen edustuston tärkeimpiä tavoitteita maiden välisen yhteistyön tiivistämisessä. Institut finlandais tarjoaa suomalaisille tutkijoille ja tieteentekijöille alustan, jonka välityksellä saada äänensä kuuluville Ranskassa ja paikantaa uusia yhteistyökumppaneita. Loppu riippuu suomalaisen tieteen tinkimättömän korkeasta laadusta ja sen tekijöitten motivaatiosta nousta kansainvälisille näyttämöille!

Kirjoittaja on projektisihteeri Suomen Ranskan instituutissa.